

AKILLI TELEFONLARIN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE KULLANIMI: ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ VE DENEYİMLERİ¹

Hatice TÜRE², Handan DEVECİ³, Uğur GEZER⁴

Makale Bilgisi	Özet
DOI: 10.19171/uefad.631820	Günümüzde en çok kullanılan mobil cihazlar akıllı telefonlardır. Akıllı telefonları öğrenme-öğretme ortamlarında kullanmak okul ile yaşamın birbirine yaklaştırılmasında önemli katkılar sağlayabilecektir. Çok disiplinli yapısı sayesinde sosyal bilgiler dersi, akıllı telefonların kullanılabilmesi açısından zengin bir ortam ve çeşitlilik sunmaktadır.
<i>Makale Geçmişi:</i>	National Council for the Social Studies (NCSS) gibi sosyal bilgiler dersine yön veren toplulukların raporları ve bu alanda yapılan akademik çalışmalar, teknolojinin önümüzdeki yıllarda eğitim alanında ve sosyal bilgiler dersinde daha etkin kullanılmaya başlanacağına dikkat çekmektedir. Araştırmada “sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde akıllı telefonlarda kullanılan uygulamalardan yararlanmaya ilişkin görüşleri ve deneyimleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmaktadır. Nitel araştırma yaklaşımına dayalı olarak gerçekleştirilen bu araştırma olgubilim deseninde tasarlanmıştır.
Başvuru 10.10.2019	Araştırmanın katılımcıları ölçüt örnekleme tekniğine göre belirlenmiştir. Araştırma verileri yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde tümevarım analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının akıllı telefon uygulamalarından günlük yaşamlarında gündemi takip etme, bilgiye ulaşma ve bilgi depolama, müzik dinleme, fotoğraf ve video çekme amacıyla yararlandıkları ortaya çıkmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının, sosyal bilgiler dersinde öğretmenlerin akıllı telefon uygulamalarından etkili bir biçimde yararlanabileceğini vurguladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonunda, araştırma bulgularına dayalı öneriler sunulmuştur.
Kabul 02.05.2020	
<i>Anahtar Kelimeler:</i>	
Sosyal bilgiler, akıllı telefon, öğretmen adayı.	

USE OF SMARTPHONES IN SOCIAL STUDIES EDUCATION: PRESERVICE TEACHERS' OPINIONS AND EXPERIENCES

Article Info	Abstract
DOI: 10.19171/uefad.631820	Smartphones are the most used mobile devices today. Using smartphones in teaching and learning environments could make important contributions to bringing school and life closer. The multidisciplinary structure of the social studies course offers a rich environment and diversity in terms of the use of smartphones. Reports of the societies leading the social studies field, such as the National Council for the Social Studies (NCSS), and academic studies in this field indicate that technology will be used more effectively in the field of education and social studies in the future. The current study seeks to answer the question “what are the social studies teacher candidates' views and experience on benefiting from the applications used in social studies course on smartphones?” The current study adopts the qualitative phenomenological research design. The participants of the study were selected according to the criterion sampling technique. Data were collected by semi-structured interviews. Induction analysis technique was used to analyze the data. Results showed that teacher candidates used smartphone applications to follow the agenda in their daily lives, to access information and to store information, to listen to music, to take photos and videos. In conclusion, teacher candidates emphasized that social studies teachers could benefit from smartphone applications effectively in the social studies course. Suggestions based on the research findings were presented.
<i>Article History:</i>	
Received 10.10.2019	
Accepted 02.05.2020	
<i>Keywords:</i>	
Social studies, smartphone, preservice teacher.	

¹ Bu araştırma 5. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Dr. Öğr. Üyesi., Anadolu Üniversitesi, haticeure@anadolu.edu.tr, OrcID: 0000-0003-3118-2997

³ Prof. Dr., Anadolu Üniversitesi, hanil@anadolu.edu.tr, OrcID: 0000-0001-9765-2117

⁴ Arş. Gör. Dr., Yozgat Bozok Üniversitesi, ugur.gezer@bozok.edu.tr, OrcID: 0000-0001-6752-7526

1. GİRİŞ

21. yüzyılda toplumlar, bilgi iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ve internete erişim olanaklarının artmasıyla hızlı bir değişim ve gelişim sürecine girmiştir. Yaşanan bu değişim ve gelişmeler, eğitim bilimlerini de etkilemiş ve geliştirilen donanım, yazılım, uygulama ve içerikler sayesinde teknoloji artık eğitimin her alanında kullanılabilir duruma gelmiştir. Özellikle mobil teknolojilerin gelişmesiyle birlikte akıllı telefon ve tabletlerin kullanımı yaygınlaşmış, bu teknolojiler eğitimde kullanılabilecek işlevsel birer araç hâline gelmiştir. Akıllı telefon ve tablet gibi mobil teknolojilerle erişim sağlanan mobil uygulamalar, günlük yaşamın artık hemen her alanında kullanım alanı bulmakta ve insanların günlük yaşamlarını düzenlemesini ve yönlendirmesini sağlamaktadır.

Akıllı telefonların kullanılması ile iletişim ve bilgileşim farklı boyutlar kazanmış, görsel ve yazılı mesajlar kısa sürede dünya ile paylaşılabilir duruma gelmiştir (Ünal, 2011). İlk zamanlar konuşmak gibi basit bir iletişim aracı olan cep telefonları, gelişmiş mobil iletişim aracı olan akıllı telefonlara dönüşmüş, günlük yaşama kolaylık ve heyecan katmaya başlamıştır (Talan vd., 2015). Akıllı telefonlar mesajlaşmaya, internet erişimine, yüksek hızda multimedya haberleşme desteğine, gelişmiş pil ömrüne, konumlandırmaya, var olan şebekelere uyum sağlamaya ve görüntülü iletişime olanak sağlamaktadır (Gülseren, 2006). Konuşma, mesajlaşma, internet erişimi, banka işlemleri, kamera, sosyal medya kullanımı, hesap makinesi, el feneri, pusula, not defteri, e-kitap okuyucu, oyun oynama gibi birçok önemli özellik akıllı telefonları oldukça kullanışlı duruma getirmiştir. Günümüzde boş zaman etkinliklerinin çoğu akıllı telefon geçirilmektedir (Yusufoğlu, 2017). Akıllı telefon kullanıcıları, uygulama mağazaları aracılığıyla ihtiyacı olan uygulamalara kolayca ulaşabilmektedir. Akıllı telefonların sahip oldukları işletim sistemlerine göre farklılık gösteren bu uygulama mağazalarında, sosyal medya, oyun, eğitim, sanat, sağlık, finans gibi farklı kategorilerde ve farklı amaçlara yönelik yüzbinlerce uygulama mevcuttur.

Akıllı telefonların kullanıcı sayısı her geçen gün artmaktadır. Günümüzde hemen her insanın elinde bir akıllı telefon görülmektedir ve bu telefonlar yoğun bir biçimde kullanılmaktadır. Dünya genelinde 2018 yılında toplam 1 milyar 388 milyon akıllı telefon satışı gerçekleşmiştir. 2018 yılında dünya genelinde günlük akıllı telefon satış rakamı 3 milyon 802 bin 740 şeklindedir. Türkiye'deki duruma bakıldığında ise 2018 yılında yaklaşık 14 milyon akıllı telefon satışı yapıldığı görülmektedir (LOG, 2019). Deloitte Global Mobil Kullanıcı Araştırması Raporuna (2018) göre, Türkiye'deki mobil kullanıcılar günde ortalama 78 kez, yani her 13 dakikada bir cep telefonunu ekranına bakmaktadır. 2015 yılında kişi başı ortalama günde

70 kez olan cep telefonu ekranına bakma sayısı önemli bir şekilde yükselerek 2017’de 78’e ulaşmıştır. Raporda dikkat çeken bir diğer veri ise akıllı telefon kullanıcılarının %28’inin sabah uyandıklarında ilk iş olarak akıllı telefonlarına bakmalarıdır.

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yürütülen 2015 yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması’nın sonuçlarına göre; hanelerin 2015 yılı Nisan ayında %96,8’inde cep telefonu veya akıllı telefon bulunurken, sabit telefon bulunma oranı %29,6 olmuştur. Mobil İnternet kullanım amaçları dikkate alındığında, 2015 yılının ilk üç ayında internet kullanan bireylerin %80,9’u sosyal medya üzerinde profil oluşturma, mesaj gönderme veya fotoğraf vb. içerik paylaşırken, bunu %70,2 ile online haber, gazete ya da dergi okuma, %66,3 ile sağlıkla ilgili bilgi arama, %62,1 ile kendi oluşturduğu metin, görüntü, fotoğraf, video, müzik vb. içerikleri herhangi bir web sitesine paylaşmak üzere yükleme, %59,4 ile mal ve hizmetler hakkında bilgi arama izlemiştir (TÜİK, 2015). Akıllı telefon satışları ve kullanımındaki bu rakamlar günümüzde akıllı telefon kullanımının ne kadar yaygınlaştığına ve akıllı telefonların yaşamımızda ne kadar önemli bir yere sahip olduğuna ışık tutmaktadır.

Akıllı telefonların sayısındaki ve kullanım alanlarındaki hızlı artış, eğitim ortamlarında kullanılacak mobil uygulama sayısının artması, akıllı telefonların eğitim-öğretim ortamlarında kullanılmasını gündeme getirmektedir. Akıllı telefonların öğrencilerin ilgisini çekme, bilgiye anında erişim olanağı sunma, soyut kavramları somutlaştırma, zamandan tasarruf etme, bireysel öğrenmeyi destekleme gibi eğitim-öğretim ortamına olumlu katkıları bulunmaktadır (Yıldırım, Yaşar ve Duru, 2016). Sosyal bilgiler dersi tarih, coğrafya, sosyoloji, psikoloji, ekonomi, hukuk, siyaset, arkeoloji, felsefe gibi birçok farklı sosyal bilim disiplininin toplu öğretim yaklaşımıyla birleşiminden ortaya çıkmış bir çalışma alanıdır. Sosyal bilgiler dersinin bu çok disiplinli yapısı, akıllı telefonların sosyal bilgiler dersinde kullanılabilmesi bakımından zengin bir ortam ve çeşitlilik sunmaktadır. Çünkü her bir sosyal bilim disiplini ile ilişkilendirilebilecek bir mobil uygulamadan yararlanıldığında sosyal bilgiler dersinin bütünü açısından zengin bir mobil teknoloji kullanımı sağlanmış olacaktır.

Creative Commons (2017) topluluğunun Amerika Birleşik Devletleri’nde yürüttüğü araştırmaya göre, 4-12 yaş aralığındaki öğrencilerin düzenli olarak her gün %65’i tablet, %67’si akıllı telefon kullanmakta, %69’u ise okulda mobil cihazların daha sıklıkla kullanılmasını istemektedir. Belirtilen bu 4-12 yaş aralığı öğrencilerin sosyal bilgiler eğitimi aldıkları dönemi de kapsamaktadır. Bu nedenle bu yaş grubunda yer alan öğrencilerin mobil cihazların okulda daha sık kullanılmasını istemesi, bu hedef kitleye hitap eden sosyal bilgiler öğretmenlerinin her geçen gün teknolojik anlamda kendilerini daha fazla yenilemelerini ve mobil teknolojileri

sınıflarında kullanmalarını gerektirmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenleri, mobil teknolojiler ve uygulamalar konusunda öğretmenlik yaşantıları sırasında gelişim gösterebilirler; ancak bu konuda öğretmen eğitimi sırasında gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazanmaları önem taşımaktadır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmen eğitimi sırasında mobil teknolojiler konusunda aldığı eğitim ve kazandıkları deneyimler, onların mobil teknolojiler konusunda daha yetkin olmasına ve sosyal bilgiler dersinin amaçlarına ulaşmada öğrencilerin günlük yaşamlarında önemli bir yer tutan mobil teknolojilerden yararlanma konusunda büyük katkı sağlayacaktır.

Sosyal bilgiler öğretmenleri, toplumda yaşanan teknolojik gelişime hazır olmadığına, dijital çağda doğmuş olan ve teknolojiye büyük ilgi duyan öğrenciler karşısında yetersiz kalabilecektir. Bu durum, sosyal bilgiler öğretmenleri ve geleceğin öğretmenleri olacak öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretimi sırasında internet, bilgisayar, mobil cihazlar ve akıllı tahtalar gibi teknolojik cihazları etkili bir biçimde kullanmalarına engel oluşturabilecektir. Hicks vd. (2014), geçmişte okul yönetimleri tarafından akıllı telefonların okullarda yasaklanmasına yönelik düzenlemeler hazırlandığını belirtirken günümüzde sosyal bilgiler öğretmenlerinin akıllı telefonları, sınıfta öğrenmeyi geliştirmek için kullanılacak bir öğretim aracı olarak gördüğünü hatta akıllı telefonlardan sınıflarında nasıl daha verimli yararlanabilecekleri üzerine çalışmalar yaptıklarını ifade etmektedir.

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerinde (2017), öğretmenlerin teknolojik yeterlikleri önemsenmiş, öğretimi desteklemek amacıyla teknolojik araçların düzenli olarak kullanımına yönelik yeterliklere yer verilmiştir. Tüm bu gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, kullanımı her geçen gün hızla artan akıllı telefonların ve akıllı telefonlarda yer alan uygulamaların sosyal bilgiler derslerinde kullanımına ilişkin bilimsel çalışmalara gereksinim duyulacağı söylenebilir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerine dayalı olarak gerçekleştirilen bu çalışmanın öğretmen adaylarının günlük yaşamlarında ve lisans öğrenimleri boyunca akıllı telefonları hangi amaçlarla kullandıkları, sosyal bilgiler dersinde akıllı telefon kullanımını sırasında yaşadıkları güçlükler ve bu güçlüklerle getirdikleri öneriler bakımından sözü edilen gereksinime katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Alan yazında sosyal bilgiler eğitiminde akıllı telefonların kullanımına yönelik bir çalışmaya rastlanmamış olması da bu araştırmanın sosyal bilgiler eğitimi alan yazına katkı sağlayabileceği görüşünü desteklemektedir.

Bu araştırmada temel amaç, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının günlük yaşamda ve sosyal bilgiler dersinde akıllı telefonlardan yararlanmaya ilişkin görüşlerini ve deneyimlerini ortaya koymaktır. Bu temel amaca ulaşmak için araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının günlük yaşamda akıllı telefonlardan yararlanmaya ilişkin görüşleri ve deneyimleri nelerdir?
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde akıllı telefonlardan yararlanmaya ilişkin görüşleri ve deneyimleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, katılımcılar, veri toplama süreci ve verilerin çözümlenmesi hakkında bilgi verilmektedir.

2.1. Araştırmanın Deseni

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim benimsenmiştir. Olgu bilim deseni benimsenen araştırmalarda, katılımcıların araştırılan konuya ilişkin deneyiminin olması ve katılımcıların deneyiminin ayrıntılı bir biçimde ortaya konması önemlidir. Bu araştırmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akıllı telefon kullanımına ilişkin günlük yaşamlarından elde ettiği deneyimleri ile birlikte, sosyal bilgiler dersinde akıllı telefon kullanımına ilişkin görüşleri ile deneyimlerini ayrıntılı bir biçimde ortaya koymak amaçlandığı için olgu bilim deseni işe koşulmuştur.

2.2. Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 10 sosyal bilgiler öğretmen adayından oluşmuştur. Araştırmada katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme göre belirlenmiştir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretmenliği lisans eğitimi boyunca akıllı telefon kullanımına ilişkin edindikleri deneyimlerin ortaya konması için katılımcıların seçiminde ölçüt olarak “4. sınıfta öğrenim görme” ölçütü temel alınmıştır. Bu ölçüt ile birlikte katılımcıların seçiminde “akıllı telefon kullanma” ve “gönüllü katılım” ölçütleri benimsenmiştir. Araştırma katılımcılarına ilişkin bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

Katılımcılara ilişkin bilgiler

Kod Adı	Yaşı	Akıllı Telefon Kullanım Süresi	Görüşme Süresi
Ayla	22	1 yıl	29'57"
Caner	23	6 yıl	21'53"
Emir	24	4 yıl	23'11"
Esra	22	4 yıl	11'54"
Orkun	22	2 yıl	21'03"
Selin	23	2 yıl	24'11"
Semra	22	4 yıl	20'25"
Serdar	23	2 yıl	24'25"
Hasan	23	3 yıl	14'24"
Zeynep	23	4 yıl	29'39"

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcılar beş erkek, beş kadın sosyal bilgiler öğretmen adayından oluşmuştur. Araştırma katılımcıları kod isimler ile adlandırılmıştır. Katılımcıların beşi 23, dördü 22 ve biri 24 yaşındadır. Katılımcıların akıllı telefon kullanım süreleri bir ile altı yıl arasında değişmektedir. Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmeler en az yaklaşık 11 dakika, en çok yaklaşık 29 dakika sürmüştür.

2.3. Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmelerde kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme soruları, katılımcıların her birinin görüşlerine ve deneyimlerine ilişkin derinlemesine veri elde etmek amacıyla açık uçlu ve esnek bir biçimde oluşturulmuştur. Böylece araştırma katılımcılarının görüşlerine ve deneyimlerine ilişkin derinlemesine veri elde edilmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak oluşturulan görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun birinci bölümünde katılımcıların kişisel bilgilerine ilişkin sorulara, ikinci bölümünde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının günlük yaşamda ve sosyal

bilgiler dersinde akıllı telefonlardan yararlanmaya ilişkin görüşlerini ve deneyimlerini ortaya koymaya yönelik yedi görüşme sorusuna yer verilmiştir. Araştırmacılar tarafından oluşturulan görüşme soruları araştırmanın inandırıcılığını sağlamak amacıyla, sosyal bilgiler eğitimi alanından üç uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanlar, görüşme sorularının ifade biçimlerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler sunmuşlardır. Uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda görüşme sorularına son biçimi verilmiştir. Görüşme öncesinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarına araştırmanın amaçlarına ilişkin bilgilerin yer aldığı ve araştırmada gönüllü katılımın esas alındığının belirtildiği “Araştırma Gönüllü Katılım Formu” sunularak araştırmaya katılım konusunda onay alınmıştır. Görüşmeler araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiş ve ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma kapsamında toplanan veriler tümevarımsal analiz tekniği temel alınarak çözümlenmiştir. Tümevarımsal analiz kapsamında bu araştırmanın verileri ilk olarak yazılı hâle dönüştürülerek çözümlenebilir duruma getirilmiştir. Çözümlenebilir duruma getirilen veriler NVIVO 11 Nitel Veri Analiz Programına aktarılarak araştırmacılar tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Araştırmacılar tarafından kodlanan veriler Miles ve Huberman (2015, s.64)’nın P (Uzlaşma Yüzdesi) = $\frac{Na}{Na + Nd} \times 100$ (Görüş Birliği) / $\frac{Na}{Na + Nd} + \frac{Nd}{Na + Nd}$ (Görüş Ayrılığı) x 100 formülü kullanılarak karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda güvenilirlik p=%88 olarak hesaplanmıştır. Araştırmacılar tarafından farklı olarak kodlanan veriler üzerinde tartışılmış ve alan yazından yararlanılarak araştırma kapsamında elde edilen verileri en iyi yansıtaacağı düşünülen kodlar belirlenmiştir. Böylece kodlanan araştırma verilerinin tümü üzerinde fikir birliği sağlanmıştır. Araştırmacılar tarafından belirlenen bu kodlardan altı temaya ulaşılmıştır. Araştırma bulguları bu altı tema çerçevesinde tüm katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular sunulmuştur. Araştırmanın birinci alt amacına yönelik bulgular “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akıllı telefonlarında yer alan uygulamalar”, “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akıllı telefon kullanım amaçları” ve “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akıllı telefon kullanımında yaşadığı güçlükler” temaları altında sunulmuştur. Araştırmanın ikinci alt amacına yönelik bulgular Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler dersinde

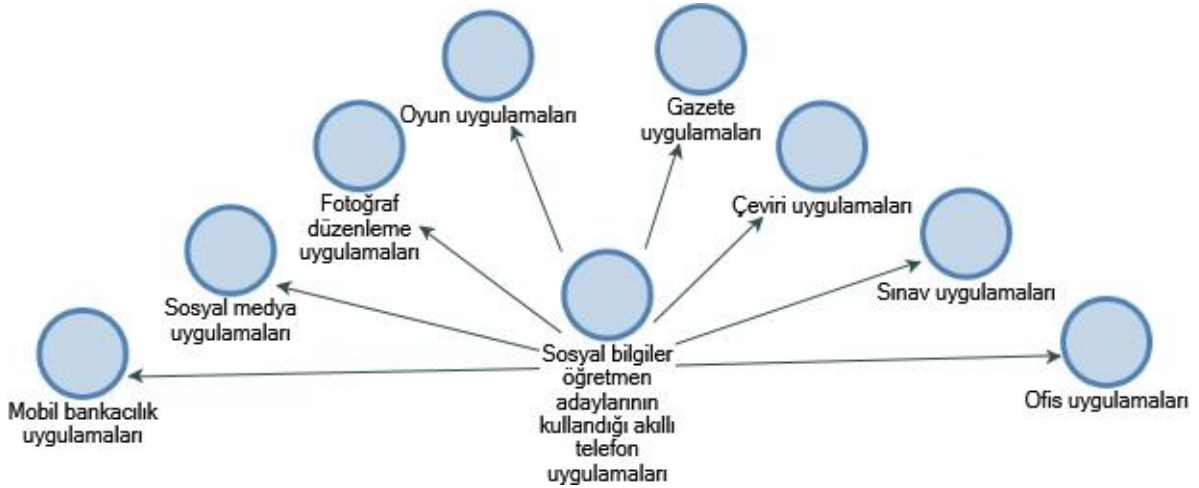
yararlanılabilecek akıllı telefon uygulamaları”, “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler dersinde akıllı telefonlardan yararlanma biçimleri” ve “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde akıllı telefon kullanımına ilişkin önerileri” temaları altında açıklanmıştır.

3.1. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Akıllı Telefonlarında Yer Alan Uygulamalar

Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akıllı telefonlarında “gazete uygulamaları”, “mobil bankacılık uygulamaları”, “çeviri uygulamaları”, “oyun uygulamaları”, “ofis uygulamaları”, “sınav uygulamaları”, fotoğraf düzenleme uygulamaları” ve “sosyal medya uygulamaları” kullandığı ortaya çıkmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akıllı telefonlarında yer alan uygulamalara ilişkin bulgular Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akıllı telefonlarında yer alan uygulamalar

Hasan, Emir, Semra ve Selin akıllı telefonlarında yüklü olan gazete uygulamalarını sıklıkla kullandıklarını dile getirmişlerdir. Hasan akıllı telefonunda yer alan gazete uygulamasından yararlandığını “*Sosyal bilgilerde, alanımda tarihi ve güncel şeyler çıkıyor. Onları takip etmek amacıyla ... gazetesini kullanıyorum.*” sözleriyle belirtmiştir.

Ayla ve Serdar, akıllı telefonlarında yüklü olan mobil bankacılık uygulamalarından yararlandıklarını belirtmişlerdir. Serdar mobil bankacılık uygulamasının zamanı etkili kullanmasını sağladığını “*Aslında ATM’ye gidip ne kadar param var diye bakmak istemiyorum. Ben şimdi girip ... Mobile ne kadar param var diye bakabilirim. Meselâ KPSS ücretini ödemek için bankaya, ATM’ye gidip sıra beklemek yerine ücreti mobil bankadan yatırdım.*” biçiminde dile getirmiştir.

Orkun akıllı telefonunda yer alan çeviri uygulamasından yararlandığını *“İspanyolca dersim var, akıllı telefonumda İspanyolca çeviri programı var ve onu kullanıyorum. Eğitim amaçlı çeviri programlarını kullanıyorum.”* biçiminde açıklamıştır.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çoğu, akıllı telefonlarında oyun uygulamalarının yer aldığını belirtmişlerdir. Zeynep akıllı telefonunda yer alan oyun uygulamalarını kullandığını *“Özellikle otobüse bindiğimizde eve giderken zaman geçmiyor, hemen akıllı telefonumdan oyun açıyorum. Oyun oynarken vakit geçiyor. Eğlenmek amaçlı kullanıyorum. Çocukluğumdan beri satranç çok severim, onun uygulaması var. Bir de çiftlik oyunu var.”* biçiminde açıklamıştır.

Semra akıllı telefonunda ofis uygulamalarının yer aldığını *“Telefonumda sunum görüntüleyici uygulamalar var. Word dosyasını, sunum dosyalarını açan uygulamalar var, Office uygulamaları var.”* sözleriyle açıklamıştır. Caner ve Hasan akıllı telefonlarında yer alan sınav uygulamalarından yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Caner akıllı telefonunda yer alan sınav uygulamalarını *“KPSS’ye hazırlanan öğrenci olduğum için KPSS genel kültür ve genel yetenek ile ilgili uygulamaları kullanıyorum”* biçiminde dile getirmiştir. Ayrıca Ayla, Semra, Caner ve Orkun akıllı telefonlarında fotoğraf düzenleme uygulamalarının yer aldığını belirtmişlerdir. Ayla’nın buna ilişkin sözleri şöyledir: *“Birkaç tane fotoğraf düzenleme uygulaması var. Onlardan yararlanıyorum.”*

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tümü akıllı telefonlarında sosyal medya uygulamalarının yer aldığını belirtmişlerdir. Sosyal bilgiler öğretmen adayları akıllı telefonlarında yer alan sosyal medya uygulamalarını “Facebook”, “WhatsApp”, “Instagram”, “Twitter”, “Snapchat” ve “Swarm” olarak sıralamışlardır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çoğu, sosyal medya uygulamalarından özellikle Facebook’u daha sık kullandığını ifade etmiştir. Esra buna ilişkin görüşünü *“Daha çok Facebook kullanıyorum. Çünkü orada haber alma imkânım çok geniş. Bütün haberlere oradan bakıyorum.”* biçiminde ifade etmiştir. Ayla Facebook’u arkadaşları ile ilgili etkinlikleri takip etmek ve günlük yaşamdaki gereksinimlerine yönelik bilgi almak için daha sık kullandığını dile getirmiştir. Ayla, Facebook kullanımına ilişkin deneyimlerini şu sözleriyle belirtmiştir:

Birkaç deneyimimi paylaşayım. Pazar akşamı dedemin ilaçlarının alınması gerekiyordu. Facebook’ta hafta sonları nöbetçi eczanenin nerede olduğu yayınlanır. Babam ‘Nöbetçi eczane nerede, Facebook’tan bir bakalım’ dedi. Belediyenin sayfasından baktım. Öğretmenlikle ilgili bir Facebook grubumuz var. En son birlikte yapacağımız etkinliğimizin nerede olacağına karar verdiğimiz bir şey orada paylaşıldı. Geçen bir arkadaşımız evlendi, oradan davetiyesini gönderdi.

Semra, sosyal medya uygulaması olan WhatsApp'ı etkili bir biçimde kullandığını *“En aktif iletişim olarak WhatsApp'ı kullanıyorum. Aramak yerine WhatsApp'ı tercih ediyorum. Hatta bazen WhatsApp'tan arıyorum. Gerek ses kaydı, gerek fotoğraf gönderme, gerek normal yazışma... Hepsi var. O yüzden WhatsApp'ı daha çok seviyorum.”* biçiminde ifade etmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çoğu sosyal medya uygulaması olan Instagram'ı kullandığını belirtmiştir. Ayla buna ilişkin görüşünü *“Instagram'ı kullanıyorum. Ailece vakit geçiriyorsam meselâ çok özel bir an, Instagram'a koyduğum zaman fotoğrafın kaybolmayacağını düşünüyorum.”* biçiminde dile getirmiştir. Serdar da Ayla ile benzer bir biçimde Instagram kullanma nedenini *“Sevdiğim, hoş vakit geçirdiğim insanlarla fotoğraf çektirirsem o anımı paylaşmak için Instagram kullanıyorum.”* sözleriyle açıklamıştır.

Emir, Caner ve Serdar sosyal medya uygulamalarından biri olan Swarm uygulamasının akıllı telefonlarında yer aldığını belirtmiştir. Emir, akıllı telefonunda yer alan Swarm uygulamasından yararlandığını *“Bunu arkadaşlarımıza nereye geldiğimizi haber vermek için, nereye gittiğimizi göstermek için kullanıyorum.”* sözleriyle açıklamıştır.

Caner akıllı telefonunda sosyal medya uygulamalarından biri olan Twitter uygulamasının yüklü olduğunu ve bu uygulamadan güncel olaylarla ilgili anlık bilgi aldığını *“Meselâ gündemde bir olay oluyor direk Twitter'da yazılıyor ya da haberler direk oraya geliyor. Twitter'dan direk bilgi alabiliyorum.”* biçiminde ifade etmiştir.

Emir arkadaşları ile eğlenceli vakit geçirdiği için Snapchat uygulamasını kullandığını *“Snapchat'ta anlık durum paylaşımı yapıyorum. Kendi arkadaşlarımızla eğlenmek amaçlı evde yaşadığımız bir durumu veya dışarıda gördüğümüz bir şeyi anında orada paylaşıyoruz.”* biçiminde ifade etmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmen adayları akıllı telefonlarında gazete, mobil bankacılık, çeviri, oyun, ofis, sınav, fotoğraf düzenleme ve sosyal medya uygulamalarının yer aldığını dile getirmişlerdir. Sosyal bilgiler öğretmen adayları telefonlarında yer alan sosyal medya uygulamalarını Facebook, WhatsApp, Instagram, Twitter, Snapchat ve Swarm olarak belirtmişlerdir.

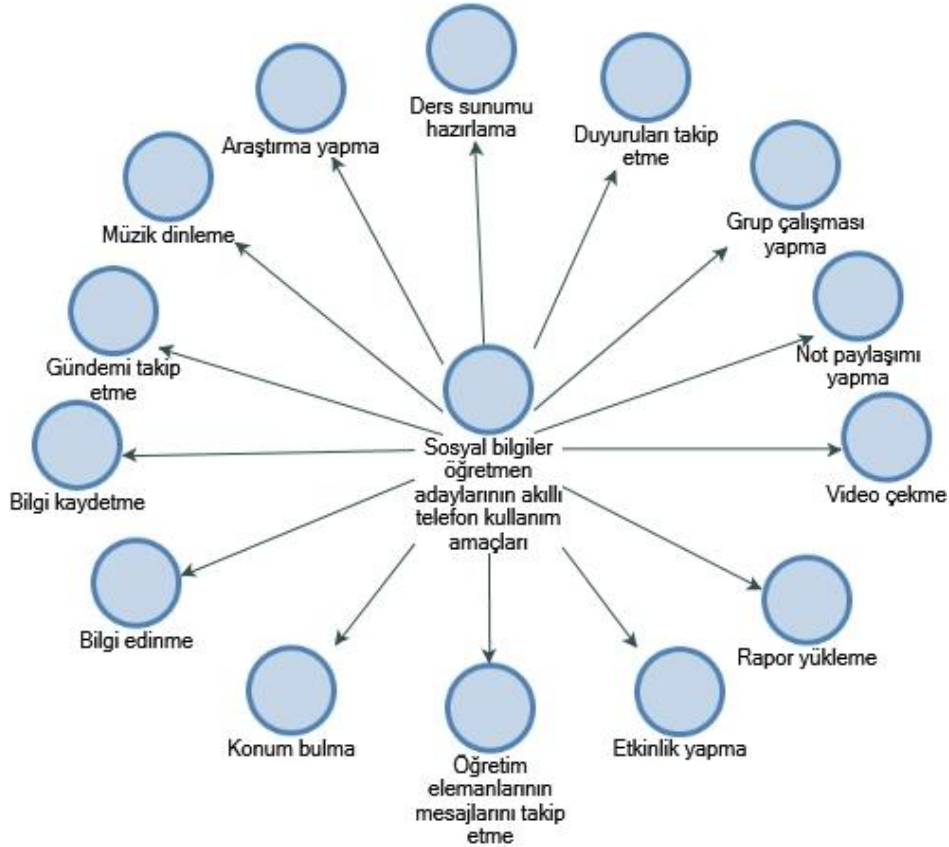
3.2. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Akıllı Telefon Kullanım Amaçları

Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akıllı telefonları *“araştırma yapma”, “ders sunumu hazırlama”, “duyuruları takip etme”, “etkinlik yapma”, “not paylaşımı yapma”, “grup çalışması yapma”, “ödev raporu yükleme”, “öğretim elemanlarının mesajlarını takip etme”, “video çekme”, “gündemi takip*

etme”, “bilgi kaydetme”, “bilgi edinme”, konum bulma” ve “müzik dinleme” amacıyla kullandıkları ortaya çıkmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akıllı telefon kullanım amaçlarına ilişkin bulgular Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akıllı telefon kullanım amaçları

Semra, Selin, Zeynep ve Serdar ders sırasında araştırma yapmak amacıyla akıllı telefonlarını kullandıklarını vurgulamıştır. Semra akıllı telefonundan araştırma yapmak amacıyla yararlandığını “Sunum yapacağımız zaman makalelerden yararlanıyoruz, araştırmalar yapıyoruz. O zaman araştırma yapmak için oradan bakıyorum.” sözleriyle belirtmiştir. Selin ise buna ilişkin deneyimini şöyle dile getirmiştir:

Derste bir şeyden bahsedildiği zaman o konu hakkında bir fikrim yoksa hoca anlatırken bile direk akıllı telefondan ben konuyla ilgili araştırmalar yaptım. Örnek vereyim şöyle: Derste bir şeyden bahsedildi, 1960 Darbesiyle alakalı bir konuydu. Darbeyle alakalı çok bir fikrim yoktu. Onu ders esnasında araştırdım. Verilen cezaları öğrenmiştim. Bir de şöyle bir şey olmuştu, öğretmenlik uygulaması dersinde: Çocuklar Anamur’u sordu.

Anamur deyince, muz deyince akla direk Antalya geliyor. Ben de tam emin olamadım. Hatta çocuklara quiz yapıyordum. O an da telefondan baktım, Mersin’de dedim.

Zeynep ve Selin akıllı telefonları ile ders sunumu hazırladıklarını ifade etmişlerdir. Zeynep bilgisayarının bozuk olduğu bir dönemde derste yapacağı sunumu akıllı telefonunda hazırladığını şu sözleriyle dile getirmiştir:

Ders için bir sunumum vardı, PowerPoint sunumu hazırlamam lâzımdı. Benim de o dönemde bilgisayarım bozuktu. Ne yapsam diye düşündüm. Ben de telefonu bu dönemde yeni almıştım. Hemen kaynak kitaplardan bakarak özet halinde telefon üzerinden sunumu hazırladım ve sunumunu yaptım. Her durumda akıllı telefonumu kullanıyorum.

Semra, Emre ve Serhat akıllı telefonları ile üniversitenin duyurularını, açıklanan notlarını ve öğretim elemanlarının attığı bilgilendirme mesajlarını takip ettiklerini ifade etmişlerdir. Semra’nın buna ilişkin sözleri şöyledir: “Üniversitenin duyurularına bakıyorum. Bir ara kısmi zamanlı iş başvurusunda bulunmuştum. Onun duyurularını da takip ediyordum. Genelde akademik takvime bakıyorum. Not durumuma, sınav tarihlerime akıllı telefonumdan bakıyorum. Hocaların attığı mesajlara ulaşıyorum. Maillerime bakıyorum.”

Emir akıllı telefonu ile öğretim elemanlarının mesajlarını takip etmenin kendisi için yararlı olduğunu düşünmektedir. Emir akıllı telefonundan ders kapsamında hazırladığı raporunu çevrim içi olarak sisteme yüklemek amacıyla kullandığına ilişkin deneyimini “Uygulama dersinde hoca ile problem yaşamıştım. Telefonum olduğu için erkenden mesajı gördüm. Dışarıdaydım, örgün staj sistemine hemen girmem gerekiyordu. Telefondan raporlarımı sisteme yüklemiştim. Akıllı telefonumun böyle bir yararı da oldu.” sözleriyle belirtmiştir.

Zeynep akıllı telefonundan derslerinde uygulayacağı etkinliklere yönelik içerik oluştururken yararlandığını belirtmiştir. Zeynep’in akıllı telefonundan etkinlik yaparken yararlandığını belirttiği sözleri şöyledir:

Biz çalışma kâğıtları hazırlıyoruz. Soru odaklı uygulamalar var, ben bu uygulamalardan yararlanıyorum. Çoktan seçmeli, boşluk doldurma, klâsik test soruları, eşleştirme soruları ve doğru yanlış soruları var. Ben bunlardan yararlanarak çalışma kâğıtlarımı kolay oluşturuyorum. Ortaokul düzeyinde tarih konusunda da uygulamalar var. O uygulamalardan etkinlik için kısa kısa notlar aldım. Derste yapacağım sunuda o bilgileri kullandım.

Zeynep akıllı telefonunda yer alan sosyal medya uygulamaları aracılığıyla arkadaşları ile grup oluşturduklarını ve ders kapsamında yaptıkları çalışmaya yönelik bilgi paylaşımı yaptıklarını ifade etmiştir. Zeynep'in buna yönelik sözleri şöyledir:

Orada grup kuruyoruz, derslerle ilgili toplu gruplar oluyor. Arkadaşlarla her birimiz o grup üzerinden duygularımızı düşüncelerimizi ifade ediyoruz. En son dört arkadaş Türkiye Cumhuriyeti Tarihi dersi ile ilgili bir grup kurduk. O ders için yapmamız gereken çalışmaların içeriğinde nelere yer vereceğimize, hangi kaynaklardan yararlanabileceğimize yönelik gruptan görüşlerimizi belirttik.

Caner ve Emir, ders sırasında akıllı telefonları ile sunumlarda yer alan notların fotoğrafını çektiklerini ve bu fotoğrafları arkadaşları ile paylaştıklarını belirtmişlerdir. Emir buna ilişkin görüşünü şu sözleriyle dile getirmiştir:

Son yıllarda bir şey daha başladı. Örneğin derste hoca bir şey anlatıyor. Onu deftere yazmak yerine akıllı telefonla resmini çekip bunu WhatsApp'tan paylaşabiliyoruz. Öğrencilere bilgi paylaşma konusunda akıllı telefon yardımcı olabilir. Kitabı olmayan arkadaşlar var. Biz kendi kitabımızdan fotoğraf çekip kitap edinemeyen arkadaşlarımıza anlatacağı konuya yönelik bilgi yolluyoruz.

Caner, ders kapsamında mikro öğretim uygulaması sırasında akıllı telefon aracılığı ile video kaydı alındığını ve mikro öğretim sonrasında kendini video kaydından izleyerek öz değerlendirme yaptığını belirtmiştir. Caner'in buna ilişkin sözleri şöyledir:

Özel öğretim yöntemleri dersinde mikro öğretim yaparken kamera kaydı alıyoruz. Ben kendi video kaydımı izleyebildim. Kendimi videoda izledikten sonra eksik yanlarımı görmüş oldum. Kendimi daha iyi nasıl ifade ederim diye düşündüm. Deneyim kazandım ve o deneyimleri de sınıflarda gittik uyguladık. Şu an da öğretmenlik uygulaması dersi için de etkili oldu.

Ayla, akıllı telefonunu bilgi kaydetme amacıyla kullandığını söylemiştir. Ayla, akıllı telefonuna yararlı olduğunu düşündüğü çeşitli bilgileri kaydettiğini ve boş zamanlarında bu kaydettiği bilgileri okuduğunu "Galerimde notlar diye bir bölüm var. Facebook veya Instagram'da küçük bilgilendirici notlar paylaşıyorlar. Meselâ yazım yanırlarıyla ilgili bilgiyi gördüm, onları kaydettim. Ara sıra otobüsteyken ya da boş kaldığımda kaydettiğim bilgileri okumak hoşuma gidiyor." sözleriyle açıklamıştır.

Selin, Hasan ve Ayla, akıllı telefonlarından bilgi edinmek amaçlı yararlandıklarını dile getirmişlerdir. Selin, merak ettiği konularda bilgi edinmek amacıyla akıllı telefonda yararlandığını şu deneyimi ile dile getirmiştir:

Farklı kültürleri çok merak ediyorum. Bu ara Güney Kore'yi merak ediyorum. Kuzey Kore ile Güney Kore arasındaki ayrımın bu kadar büyük olduğunu bilmiyordum. Kuzey Kore'de internet yasakmış, ülke dışına çıkmak çok zormuş. Birçok özgürlükten bahsedemiyormuşsun. Aynı coğrafyada aynı ülkenin güneyi, Güney Kore ona göre çok daha rahat, daha farklı. Ben bu bilgileri akıllı telefonumdan Kuzey Kore'de görev yapan bir öğretmenin yazdığı makaleyi okuyarak öğrendim.

Semra, Selin ve Orkun, akıllı telefon aracılığıyla gündemi takip ettiklerini belirtmişlerdir. Orkun buna ilişkin görüşünü “Akıllı telefonum var ve bu yüzden bilgisayarda pek işim olmuyor. Telefonumdan haberlere bakıyorum. İki yıldır televizyon hiç izlemiyorum. Telefonumla haber sitelerinden gündemle ilgili gelişmeleri takip ediyorum.” biçiminde ifade etmiştir.

Zeynep, akıllı telefonundan müzik dinlemek amacıyla yararlandığını ifade etmiştir. Ayrıca Zeynep, akıllı telefonundan konum bulmak amacıyla yararlandığını belirtmiştir. Zeynep'in buna ilişkin sözleri şöyledir: “Bilmediğim bir yere gideceksem navigasyon kullanıyorum. Navigasyon benim konumumu ve gideceğim konumu bana hemen bildiriyor. Geçen gün çocuk senfoni orkestrası varmış bir ortaokulda. Ben de orayı bilmiyordum, navigasyonla çok kısa bir sürede buldum.”

Sosyal bilgiler öğretmen adayları akıllı telefonlarını gündemi takip etme, bilgi kaydetme, bilgi edinme, konum bulma ve müzik dinleme amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmen adayları eğitimde akıllı telefonlarından araştırma yapma, ders sunumu hazırlama, duyuruları takip etme, etkinlik yapma, not paylaşımı yapma, grup çalışması yapma, ödev raporu yükleme, öğretim elemanlarının mesajlarını takip etme ve video çekme biçiminde yararlandıklarını vurgulamışlardır.

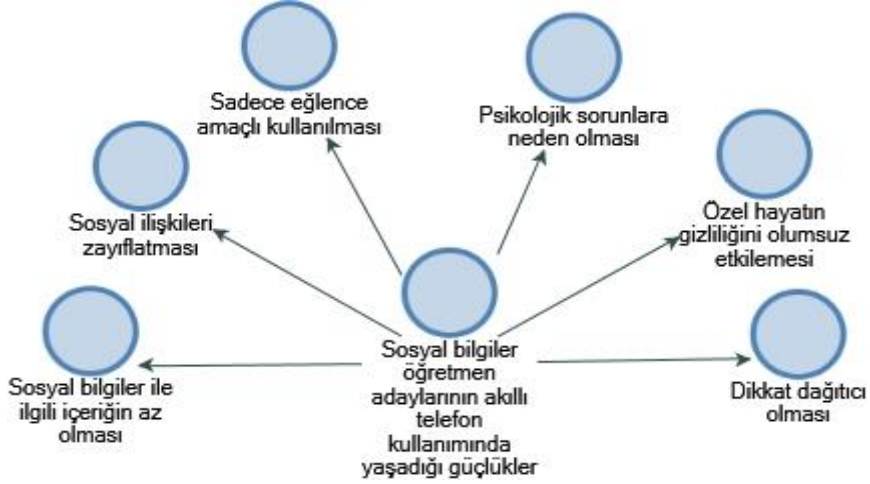
3.3. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Akıllı Telefon Kullanımında Yaşadığı Güçlükler

Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesi ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akıllı telefon kullanımında “sosyal bilgiler ile ilgili içeriğin az olması”, “dikkat dağıtıcı olması”, “özel hayatın gizliliğini olumsuz etkilemesi”, “psikolojik sorunlara neden olması”, “sadece eğlence amaçlı kullanılması” ve “sosyal ilişkileri zayıflatması” biçiminde

güçlükler yaşadığı ortaya çıkmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akıllı telefon kullanımında yaşadığı güçlüklerle yönelik bulgular Şekil 3’te gösterilmiştir.

Şekil 3

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akıllı telefon kullanımında yaşadığı güçlükler

Orkun ve Serdar, akıllı telefonlarda yer alan uygulamalarda sosyal bilgiler dersinin içeriğine yönelik uygulamaların az olduğunu belirtmiştir. Orkun buna ilişkin görüşünü “İspanyolca, İngilizce, matematik dersleriyle ilgili olan uygulamalar var ama sosyal bilgiler ile ilgili içerik pek yok.” sözleriyle dile getirmiştir.

Emir, Orkun ve Serdar, akıllı telefonun eğitimde kullanımının dikkat dağılmasına neden olabileceğini vurgulamışlardır. Serdar, öğretmenlik uygulaması dersine yönelik gittiği ortaokulda, öğrencilerin ders esnasında kendi aralarında akıllı telefonları ile mesajlaştığına ve bu nedenle derste dikkatlerinin dağıldığını gördüklerine ilişkin deneyimini şu sözleriyle belirtmiştir:

Akıllı telefon eğitim esnasında dikkat dağıtıcı bir unsur olabiliyor. Uygulamaya gittiğim okulda ders esnasında öğrenciler cep telefonu aracılığıyla kendi aralarında konuşabiliyor. Bu durum onların dersten kopmasına neden oluyor. Telefon kullanılması gereken bir teknolojik araç ama amacının dışında kullanılmaya çok müsait. Ders esnasında mesajlaşma, fotoğraf paylaşma... O öğrencinin dersten kopmasına neden olur.

Selin ve Orkun, akıllı telefonları çoğu öğrencinin sadece eğlence amaçlı kullandığı görüşündedir. Selin, buna yönelik görüşünü “Çoğu çocuk akıllı telefon uygulamalarını eğlence, oyun için kullanıyorlar.” sözleriyle ifade etmiştir.

Zeynep, akıllı telefon kullanımının özel hayatın gizliliğini olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Zeynep, buna ilişkin düşüncesini bir akıllı telefon uygulamasından örnekle şöyle belirtmiştir:

Bence akıllı telefondan dolayı özel hayat kalmadı. Akıllı telefonu olan herkes birçok uygulamaya erişiyor. Swarm diye bir uygulamada sana tanımadığın bilmediğin bir insan arkadaşlık isteği gönderiyor, mesajlar atıyor. Yabancı kişilerin özel alana girmesine neden oldu. Bu nedenle bence insanları biraz daha olumsuz yöne çekiyor.

Emir ve Ayla, akıllı telefon kullanımının psikolojik sorunlara neden olduğunu vurgulamıştır. Emir, buna ilişkin görüşünü “*Psikolojik olarak olumsuz etkileyebiliyor. Sürekli olarak kim ne yapmış, nereye gitmiş... Bazı insanlar bunu takip etme kaygısına bürünüyor.*” sözleriyle açıklamıştır. Ayla, akıllı telefon kullanımının teknoloji bağımlılığına neden olduğunu ve bu durumun çocukları psikolojik olarak olumsuz etkilediğini şöyle dile getirmiştir:

Akıllı telefonların şöyle de bir olumsuz bir yanı var. Şimdi bütün çocukların elinde var. Benden daha iyi telefonlara sahip olan öğrenciler var. Amacı dışına sapma ihtimali var. Çünkü çocuklar aşırı derecede bağımlı olmaya başlıyor. Şarjı bittiği zaman psikolojisi bozulacak seviyeye gelen çocuklar biliyorum. Benim kendi kuzenim de var. Annesi sinirlendirdiği zaman şarj aletini alıp saklıyor. Onun için hayatının parçası gibi bir şey olmuş. Sosyal bilgiler öğretiminde akıllı telefonları teşvik ederken bir taraftan da bu dezavantajı da göz önünde bulundurmak lâzım. Hayatın vazgeçilmezi oldu akıllı telefonlar ama daha 5. sınıf öğrencisinin o kadar yüksek maliyette bir telefona ihtiyacı olacağını düşünmüyorum.

Emir, Serdar ve Zeynep, akıllı telefon kullanımının sosyal ilişkileri zayıflattığını belirtmişlerdir. Zeynep, akıllı telefonların öğrencilerin arkadaşları ile olan sosyal ilişkilerinin gelişimini olumsuz etkilediğine ilişkin görüşünü “*Akıllı telefon çocukları sosyal hayatından kopartıyor. Çocuk dışarda sosyal olmak, arkadaşlarıyla birebir oynayıp onlarla gezip tozmak yerine telefon üzerinden her şeyini yapmaya çalışıyor. Ben böyle şeyler gözlemledim*” biçiminde ifade etmiştir. Emir ise akıllı telefonların sosyal ilişkileri zayıflattığına ilişkin deneyimini şu sözleriyle dile getirmiştir:

Akıllı telefonun gündelik yaşamdaki ilişkilerimizi zayıflattığını düşünüyorum. Örneğin ben memlekete gittiğim zaman arkadaşlarımla güncel bir olay konuşmak istiyorum. Ben insanlarla bilgi alışverişinde bulunmayı çok seviyorum. Bir bakıyorum herkes farklı bir uygulamanın peşinde. Biri Instagram’a bakıyor, biri gazeteye bakıyor, biri İddaa takip

ediyor. Bakıyorum ne için toplanmışız ama ne yapıyoruz. Herkesin elinde bir telefon... Haklı olarak kızıyorum. Arkadaşlarıma 'Bundan sonra bir tepsi getireceğim yanımda, tepsinin içine telefonları toplayacağım.' dedim. Çünkü 4 saat oturuyorsak yarım saat sohbet edebiliyoruz. Geri kalan süre telefonlarla geçiyor. Bu gerçekten olumsuz bir durum. İletişim sağlarken aslında iletişimi kopardığımı düşünüyorum.

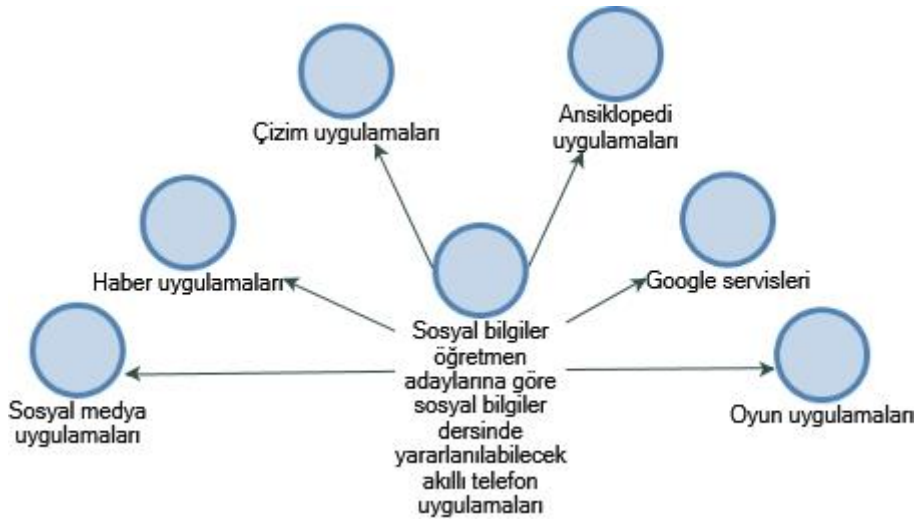
Sosyal bilgiler öğretmen adayları akıllı telefon kullanımında sosyal bilgiler ile ilgili içeriğin az olması, dikkat dağıtıcı olması, özel hayatın gizliliğini olumsuz etkilemesi, psikolojik sorunlara neden olması ve sosyal ilişkileri zayıflatması biçiminde güçlükler yaşandığını belirtmiştir. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmen adayları akıllı telefonların sadece eğlence amaçlı kullanılmasının önemli bir güçlük olduğunu vurgulamışlardır.

3.4. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarına Göre Sosyal Bilgiler Dersinde Yararlanılabilecek Akıllı Telefon Uygulamaları

Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde yararlanılabilecek akıllı telefon uygulamalarına yönelik "ansiklopedi uygulamaları", "çizim uygulamaları", "Google servisleri", "haber uygulamaları", "oyun uygulamaları" ve "sosyal medya uygulamaları" biçiminde görüş belirttiği ortaya konmuştur. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler dersinde yararlanılabilecek akıllı telefon uygulamalarına ilişkin bulgular Şekil 4'te gösterilmiştir.

Şekil 4

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler dersinde yararlanılabilecek akıllı telefon uygulamaları

Emir, Esra, Serdar ve Orkun, sosyal bilgiler dersinde akıllı telefon oyun uygulamalarından yararlanılabileceğini belirtmişlerdir. Emir sosyal bilgiler dersinde akıllı telefonlara yüklenebilecek Kelimelik, Harita Bulmacaları ve Trivian Crack gibi oyun uygulamalarından yararlanılabileceğine ilişkin görüşünü şu sözleriyle ifade etmiştir:

Kelimelik diye bir oyun var. O da bilgi dağarcığını, söz dağarcığını genişletmeye yönelik bir oyun. Harita bulmaca oyunları var. Bu oyunlar sosyal bilgiler alanımızla ilgili. Bir de Travian Crack oyunu sosyal bilgiler dersinde kullanılabilir. Bu oyunda genel kültür soruları var, tarih coğrafya soruları var. Tamamen bizim bölümle alakalı içerik var. Derse yönelik bu tarz uygulamalar kullanılabilir.

Ayla, Emir, Orkun, Hasan, Zeynep, Caner ve Semra, sosyal bilgiler dersinde akıllı telefonlara yüklenebilen Facebook ve WhatsApp gibi sosyal medya uygulamalarından etkili bir biçimde yararlanılabileceğini vurgulamışlardır. Caner, Facebook üzerinde yer alan gruplardan sosyal bilgiler dersi kapsamında yararlanılabileceğini “*Akıllı telefon üzerinden sosyal bilgilere ait sosyal medyada, Facebook’ta yer alan grupları takip edersek yararlı olur. Meselâ sosyoloji, tarih gibi alanlardan belli hocaların sayfalarını takip edip, bu sayfa üzerinden bilgiler alınabilir ve derste yararlanılabilir.*” sözleriyle belirtmiştir. Semra, Caner’in bu görüşünü destekler nitelikteki Facebook üzerinde yer alan gruplardan edindiği bilgileri ders kapsamında kullandığına ilişkin deneyimini şöyle ifade etmiştir: “*Ben uygulamaya gittiğim okulda madenleri anlatmıştım. Madenlerle ilgili Facebook’ta bir sayfa var. Orada olan görüntülerden ve bilgilerden yararlandım. Onları sunumuma koydum. Facebook’u bu şekilde kullandım.*”

Ayla, sosyal bilgiler dersinde sosyal medya uygulaması olan WhatsApp üzerinden öğretmenlerin grup oluşturarak öğrencilere yönelik etkinlikler yapabileceğini “*WhatsApp’ta sınıf grubu oluşturulup, öğrencilere oradan sınıf dışında da etkinlikler yaptırılabilir. Oradan sorular gönderilebilir. Öğretmenler tarafından soru paylaşımı olabilir.*” sözleriyle belirtmiştir. Orkun ise WhatsApp üzerinden öğretmenler tarafından oluşturulan bir gruptan etkinlik yapmak amacıyla yararlanılabileceğine ilişkin görüşünü şöyle belirtmiştir: “*WhatsApp grupları kurulabilir, sosyal bilgiler ile ilgili orada bilgi paylaşımları yapılabilir ya da öğretmen öğrencilere oradan etkinlik yaptırabilir.*”

Emir, ansiklopedilerin sosyal bilgiler dersinde yararlanılabilecek önemli kaynaklar olduğunu ve sosyal bilgiler dersinde akıllı telefon uygulaması olan ansiklopedi uygulamalarından yararlanılabileceğini düşünmektedir. Emir, buna ilişkin görüşünü “*Ansiklopediler önemli kaynaklar... Benim ortaokuldayken bilgisayarım yoktu. Büyük Larousse ansiklopedilerimiz vardı. Bilgileri oradan araştırıyordum. Uygulama olması büyük kolaylık.*

Bütün ciltleri telefonumuza indirebiliyoruz. Bunlar sosyal bilgiler dersinde kullanılabilir.” sözleriyle ifade etmiştir.

Ayla, sosyal bilgiler dersinde çizim programlarından yararlanılabileceğini belirtmiştir. Ayla, buna ilişkin görüşünü bir deneyimi ile örneklendirerek şöyle açıklamıştır:

Öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmek için çizim programları yükleyip oradan ders içeriğiyle ilişkili çizim yapmaları sağlanabilir, çocuklar görsel şeylere yönlendirilebilir. Ben öğrencilere çizim yaptırmıştım. Sonrasında sunuma dökmüşlerdi. Çocuklar akıllı telefonlarından çizimler oluşturup ileride kendi patentlerini bile alabilirler. Çok yaratıcı çocuklar vardı, benim hiç duymadığım şeyleri bile söylediler. Hatta sürekli onlara çizdikleri şeyleri açıklattırdım. Bu tarz çizim programları kullanılabilir.

Emir ve Serdar, akıllı telefonlarda yüklenebilecek Google servislerine ait uygulamalardan sosyal bilgiler dersinde etkili bir biçimde yararlanılabileceğini vurgulamıştır. Emir, buna ilişkin görüşünü şu sözleriyle dile getirmiştir:

Google Earth, Google Maps gibi uygulamalar sosyal bilgiler dersinde kullanılabilir. Bir de Google'in görseller bölümü çok önemli. Bir şey hakkında arama yapacağımız zaman görseller bölümüne geliyoruz. Meselâ yer şekillerini yazdık mı yüzlerce görsel çıkıyor. Ama Google Earth, Google Maps direk yer şekillerinin gerçek fotoğrafı. Bunları kullanmak sembolik bir harita kullanmaktan daha mantıklı geliyor. Google Earth tarih konularında da kullanılabilir. 1. Dünya Savaşı'nda örneğin Kanal Cephesi'nin ne için açıldığı anlatılabilir. Orada jeopolitik konumu çok gerçekçi ve somut bir şekilde gösterebilir. Dünya haritası üzerinden 'Bakın çocuklar, buradan ticaret gemileri geçiyor.' diyerek gösterilebilir. O şekilde yapılırsa daha akılda kalıcı olur. Konuyu öğrencilerin somutlaştırması adına etkili olabilir. Coğrafi Keşifleri anlatırken de kullanırım. Görsellerden yararlanarak, oradaki ticaret yollarını göstererek dersi anlatabilirim.

Serdar, öğrencilerin Google servislerine ait uygulamalardan sosyal bilgiler dersinde ve günlük yaşamda yararlanılabileceğini ifade etmiştir. Serdar, buna ilişkin görüşünü örneklendirerek şöyle açıklamıştır:

Örnek verecek olursak çok basit küçük telefonda Google Maps'i kullanabiliriz. 6. sınıfta bununla ilişkili bir kazanım vardı, ben anlatmıştım. Bu kazanım öğrenciler buldukları konumu belirtir diye devam ediyordu. O kazanımla Google Maps ilişkilendirebilirler. Ayrıca öğrenciler Google Maps'i açıp buldukları konuma,

Türkiye'nin sınırlarında hangi komşularının olduğuna da bakabilir, günlük yaşamında da kullanabilir. Meselâ Ankara'ya gitmek istiyor, akıllı telefonundan Google Maps'i çok etkili olarak kullanabilir.

Selin, sosyal bilgiler dersinde akıllı telefonlara yüklenebilen haber uygulamalarından yararlanılabileceğini şu sözleriyle belirtmiştir: “Sosyal bilgiler dersine yönelik haber uygulamaları kullanılabilir. Bir olay olduğu zaman bu haber uygulamalarına hemen haber olarak düşüyor. Bu şekilde kullanılabilir.”

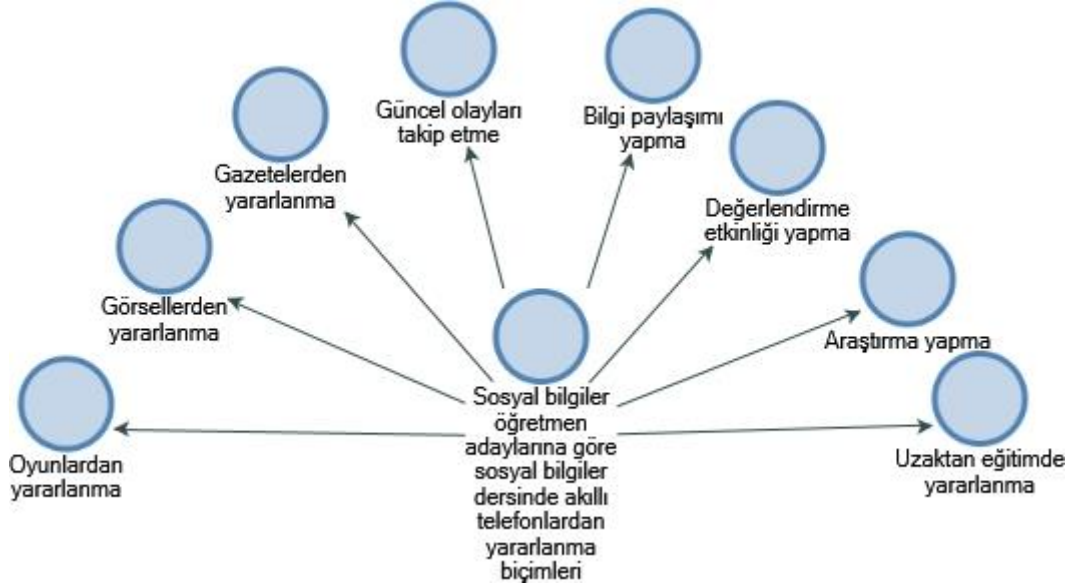
Sosyal bilgiler öğretmen adayları sosyal bilgiler dersinde yararlanılabilecek akıllı telefon uygulamalarını ansiklopedi uygulamaları, çizim uygulamaları, Google servisleri, haber uygulamaları ve sosyal medya uygulamaları olarak belirtmişlerdir. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmen adayları sosyal bilgiler dersinde Kelimelik, Harita Bulmacaları ve Trivian Crack gibi oyun uygulamalarından yararlanılabileceğini vurgulamışlardır.

3.5. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarına Göre Sosyal Bilgiler Dersinde Akıllı Telefonlardan Yararlanma Biçimleri

Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde akıllı telefonlardan yararlanma biçimlerine ilişkin “araştırma yapma”, “bilgi paylaşımı yapma”, “gazetelerden yararlanma”, “görsellerden yararlanma”, “güncel olayları takip etme”, “oyunlardan yararlanma”, “değerlendirme etkinliği yapma” ve “uzaktan eğitimde yararlanma” olarak görüş belirttiği sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler dersinde akıllı telefonlardan yararlanma biçimlerine yönelik bulgular Şekil 5’te gösterilmiştir.

Şekil 5

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler dersinde akıllı telefonlardan yararlanma biçimleri

Caner, Orkun, Semra ve Hasan, sosyal bilgiler dersinde akıllı telefonlardan araştırma yapma amacıyla yararlanılabileceğini belirtmişlerdir. Hasan, sosyal bilgiler dersinde öğretmenlerin araştırma yapmak amacıyla pratik bir biçimde akıllı telefonlarını kullanabileceklerini bir deneyimi ile örneklendirerek şöyle belirtmiştir: *“İnternet üzerinden araştırabiliriz. Çocukların sorduğu bilmediğimiz bir şeyde açıp telefonda bakabiliriz. Biz dershanede tarih dersinde bir soru soruyoruz, hoca bilemediği olduğunda ya da emin olmadığında hemen telefonundan bakıyor ve sonra bize dönüt veriyor.”*

Emir, sosyal bilgiler dersinde gazetelerden yararlanıldığını ve akıllı telefonlar aracılığı ile derste kullanmak için gazetelere erişilebileceğini belirtmiştir. Emir, buna ilişkin görüşünü şu sözleriyle ifade etmiştir: *“Ders planlarında gazete haberlerine yer veriyoruz. Gazete arşivlerine akıllı telefonla anında ulaşabiliyoruz. Akıllı telefonlar gazete haberleri gösterilirken derste kullanılabilir.”*

Ayla, Semra ve Emir, akıllı telefonlardan yararlanarak sosyal bilgiler dersinin içeriğine yönelik görsellere ulaşabileceğini vurgulamışlardır. Ayla, akıllı telefonu aracılığı ile ulaştığı görseli öğrencilerle paylaşabileceğini *“Çocukların zihinlerinde bir şeylerin somutlaşması için görseller gösterilebilir. Ben çocuklar gaz lambasını bilmezler diye evdeki eskiden kalma gaz lambasının fotoğrafını çekip çocuklara gösterdim, çok ilgilerini çekti.”* sözleriyle belirtmiştir. Emir ise ders sırasında öğrencilere anlatılan konuyla ilişkili olan görsellere akıllı telefonda

ulaşılabilirliğini şöyle belirtmiştir: “Örneğin Kurtuluş Savaşı’nı anlatırken bir resim gerekir. Akıllı telefonumuzdan rahatlıkla öğrencilerimize gösterebiliriz. Görselleri derste dikkat çekmek için de kullanabiliriz. Bence telefonun yararları çok. Ben zaten artık bunlara telefon demiyorum, cep bilgisayarı diyorum.” Semra, akıllı telefonlar aracılığıyla ulaşılacak görsellerin derste kullanılabilirliğini “Bence görsel materyaller çok yararlı. Özellikle tarih derslerinde etkili şekilde kullanılabilirliğini düşünüyorum. Ben tamamen görsellik üzerine, somutlaştırma üzerine derste yararlanılır diye düşünüyorum.” sözleriyle ifade etmiştir.

Hasan, sosyal bilgiler dersinde bilgi paylaşımı yapmak amacıyla akıllı telefonlardan yararlanılabilirliğini “Ben şu an okula uygulamaya gidiyorum, çocukların hepsinin elinde akıllı telefon var. Bence derse yönelik bir sınıf grubu kurulabilir. Çocuklar oradan dersle ilgili bilgi paylaşımı yapabilirler.” sözleriyle dile getirmiştir.

Selin ve Semra, sosyal bilgiler dersinde güncel olaylara akıllı telefonları kullanarak erişilebilirliğini vurgulamışlardır. Semra, akıllı telefonlar aracılığı ile güncel olayları takip etmenin sosyal bilgiler dersi için önemli olduğunu şu sözleriyle vurgulamıştır: “Biz branşımız gereği gündemi takip etmek durumdayız. Bu yüzden akıllı telefonlardaki uygulamalar gerekli diye düşünüyorum. Sosyal medya uygulamaları da bence gerekli. Örnek verecek olursak sivil toplum kuruluşlarıyla ilgili bir konuyu anlatırken oradan bir kesit sunabiliriz.” Selin ise ülkeyi ve dünyayı ilgilendiren konulara sosyal bilgiler dersinde yer verirken akıllı telefonlardan yararlanılabilirliğini buna ilişkin görüşünü şu sözleriyle dile getirmiştir:

Sosyal bilgiler dersi toplumla iç içe bir ders. Akıllı telefonlar elimizin altında olduğu için haberlere, toplumda olan şeylere kolaylıkla erişebiliyoruz. Parmağımızın ucunda her şey diyebiliriz. Akıllı telefonlar sayesinde dünyayı, toplumu, insanları, çevreyi ilgilendiren bütün olaylara çok rahat erişebiliyoruz. Biz burada yaşarken dünyanın birçok yerinde toplumsal olaylar oluyor, insanların yaşam şartları değişiyor. Bunlara derste yer vermek için akıllı telefonlardan yararlanılabilir.

Ayla, Esra, Orkun ve Serdar, sosyal bilgiler dersinde akıllı telefonlarda yer alan oyunlardan yararlanılabilirliğini belirtmişlerdir. Esra, sosyal bilgiler dersinde bilgi yarışması oyunlarından yararlanılabilirliğini şöyle ifade etmiştir: “Bilgi yarışmaları tarzında oyunlar var. Bizim alanımızla da ilgili. Çünkü orada güncel olaylarla ilgili sorular oluyor. Sınıftaki öğrencilerle bir grup oluşturup o oyunlar oynatılabilir. Güzel bir uygulama olur.” Ayla, ortaokul seviyesindeki öğrencilerin oyunlara ilgili olduğunu ve sosyal bilgiler dersinde oyun uygulamalarından yararlanılabilirliğini “O yaş seviyesinde oyun oynamayı çok seviyorlar. Akıllı telefonlarda çocuklar için yararlı, dersle ilişkili oyun uygulamaları indirilip öğrencilere

oynatılabilir. Meselâ harita bilgisini geliştirmek için haritalara yönelik oyunlar derste kullanılabilir.” biçiminde ifade etmiştir.

Esra, sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medya aracılığı ile öğrenci grupları oluşturabileceğini ve bu gruplarda ders içeriğine yönelik oluşturulmuş sorular paylaşarak değerlendirme etkinliği yapabileceğini şöyle belirtmiştir: “Sosyal medyada grup kurulup oradan öğrencilere sorular çözdürülebilir. Öğretmenler o gruplara testler, sorular yükleyip onları her hafta derslerden sonra öğrencilerine çözdürebilirler. Bu dersin en sonunda etkinlik gibi olur.”

Serdar, akıllı telefonların sosyal bilgiler dersinde uzaktan eğitim amacıyla yararlanılabilecek önemli bir araç olduğuna ilişkin görüşünü şu sözleriyle ifade etmiştir: “Akıllı telefonlar insanın her zaman yanında olabilecek ve uzaktan eğitime açık bir araç. Dünyanın neresinde olursanız olun akıllı telefonu yanınızda taşıyıp sosyal bilgiler ile ilgili bilgi paylaşabilirsiniz ya da paylaşılan bir bilgiyi aynı anda alabilirsiniz.”

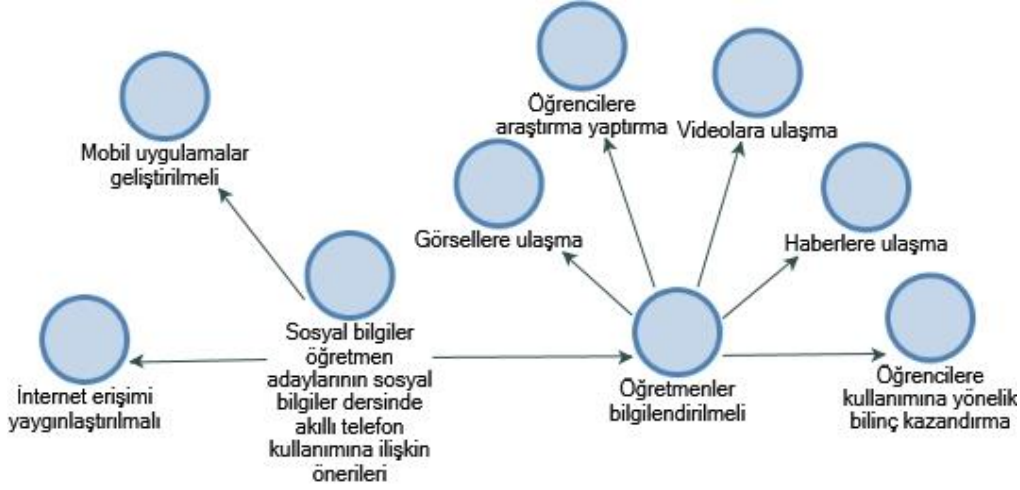
Sosyal bilgiler öğretmen adayları sosyal bilgiler dersinde akıllı telefonlardan yararlanma biçimlerini araştırma yapma, bilgi paylaşımı yapma, gazetelerden yararlanma, görsellerden yararlanma, güncel olayları takip etme ve oyunlardan yararlanma olarak belirtmişlerdir. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmen adayları, sosyal bilgiler dersinde akıllı telefonlardan değerlendirme etkinliği yaptırmada ve uzaktan eğitimde yararlanılabileceğini vurgulamışlardır.

3.6. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersinde Akıllı Telefon Kullanımına İlişkin Önerileri

Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akıllı telefonların sosyal bilgiler dersinde kullanımına ilişkin “öğretmenler bilgilendirilmeli”, “İnternet erişimi yaygınlaştırılması” ve “mobil uygulamalar geliştirilmeli” biçiminde öneriler sundukları ortaya çıkmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde akıllı telefon kullanımına ilişkin önerilerine yönelik bulgular Şekil 6’da gösterilmiştir.

Şekil 6

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde akıllı telefon kullanımına ilişkin önerileri

Sosyal bilgiler öğretmen adayları eğitimde akıllı telefon kullanımında öğretmenlerin “öğrencilere akıllı telefon kullanımına yönelik bilinç kazandırma”, “videolara ulaşma”, “görsellere ulaşma”, “haberlere ulaşma” ve “öğrencilere araştırma yaptırma” konusunda bilgilendirilmesini önermiştir.

Sosyal bilgiler öğretmen adayları, eğitimde akıllı telefonların etkili bir biçimde kullanılabilmesi için mobil uygulamalar geliştirilmesi gerektiğine vurgu yapmışlardır. Emir, sosyal bilgiler dersinin içeriğine yönelik çeşitli mobil uygulamaların geliştirilebileceğini “Örneğin güncel olayları içeren bir bilgi yarışması olabilir veya yer şekillerini orada somut olarak görsel bir şekilde gösteren uygulama olabilir. Ben bu tarz uygulamaların çocukların hoşuna gideceğini düşünüyorum.” sözleriyle ifade etmiştir. Esra, sosyal bilgiler dersine yönelik öğretmenlerin değerlendirme yapmak amacıyla yaralanabileceği mobil uygulamalar geliştirilebileceğini “Sosyal bilgilere yönelik oyun uygulamaları olabilir. O uygulamalara öğretmenler derslerden sonra sorular yüklerler. Öğrenciler yüklenen soruları telefonlarından çözer. Böylece derslerden sonra etkinlik gibi olur.” biçiminde dile getirmiştir. Orkun, sosyal bilgiler dersinin içeriğine yönelik bilgilerin yer aldığı yarışma formunda mobil uygulamalar geliştirilebileceğini “Sosyal bilgiler ile ilgili soruları içeren yarışma gibi uygulamalar olabilir ve öğrenciler kendi içlerinde uygulama aracılığıyla yarışırlar.” sözleriyle belirtmiştir. Ayrıca Ayla, sosyal bilgiler dersine yönelik geliştirilecek mobil uygulamaların dersi eğlenceli duruma getireceğine ve kalıcı öğrenme sağlayacağına ilişkin görüşü şu sözleriyle ifade etmiştir:

Mobil uygulamalar sosyal bilgiler dersinde yararlı olabilir. Çocuklar bu tarz uygulamalara, akıllı telefonlara çok ilgili. Öğrencilerin de yararlanabileceği uygulamalar kısıtlı. Benim küçük kuzenlerim sosyal bilgiler dersini sevmediklerini, zevkli geçmediğini söylüyor. Biraz daha onlar için uygulamalar geliştirilse ve kullanılsa dersler daha zevkli ve eğlenceli geçer. İzohipsler gibi konular öğrencilerin zihinlerinde oturmuyor. Öğrencilerin kendilerinin 3 boyutlu yer şekillerini oluşturabilecekleri basit, kullanışlı mobil uygulamalar geliştirilebilir. Konu öğrencilerin akıllarında da kalır. Onlar mobil uygulamalarla bu konuları görselleştirebilir.

Orkun, Selin, Serdar, Zeynep ve Hasan, akıllı telefonların kullanımı konusunda öğrencilerin öğretmenler tarafından bilinçlendirilmesinin önemli olduğunu vurgulamışlardır. Zeynep buna ilişkin önerisini “*Öğrenciler bilinçli olarak eğlenme amaçlı da kullansınlar ama eğitimde sosyal bilgiler dersinde de bir öğrenciyi eğitmek amacıyla akıllı telefon kullanılmalı.*” sözleriyle belirtirken Selin, bu konudaki önerisini şu sözleriyle belirtmiştir: “*Çoğu çocuk akıllı telefon uygulamalarını eğlence için, oyun için kullanıyor. Öğrencilere akıllı telefonun sadece bu amaçla kullanılmaması gerektiğini bir sosyal bilgiler öğretmeni gösterebilir.*”

Orkun, öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında gittiği ortaokulda öğrencilerin yararlı olmayan akıllı telefon uygulamaları kullandığını gözlemediğini ifade etmiştir. Orkun, sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrencilerini yararlı uygulamalar konusunda bilgilendirmesine ilişkin düşüncesini şöyle belirtmiştir:

Ortaokullara uygulamaya gidiyorum, çocukların çoğunda akıllı telefon var. Ben bakıyorum çocuklar yararlı olmayan uygulamaları kullanıyorlar. Çok güzel çocukları geliştirecek uygulamalar da var. Meselâ uygulamada günde 10 tane soru soruyor, sen onlara cevap veriyorsun. Öğretmen sınıfında çocuklara böyle örnek uygulamalar önerebilir ve çocuklar daha iyi bir şekilde akıllı telefonu kullanabilir.

Selin, sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde görsellere, videolara ve haberlere ulaşmaya yönelik akıllı telefonlarından yararlanması konusunda bilgilendirilebileceğini “*Öğretmen bir konu anlatırken akıllı telefondan görsellere, videolara ve haberlere ulaşabilir. Sosyal bilgiler öğretmenleri bu uygulamaların sadece eğlence amaçlı kullanılmadığı konusunda bilgilendirilebilir.*” sözleriyle ifade etmiştir. Ayrıca Selin, sosyal bilgiler öğretmenlerinin akıllı telefonlar aracılığı ile öğrencilerin araştırma yapmasını sağlayabileceğine ilişkin görüşünü “*Öğrenciler akıllı telefonlarını herhangi bir konuyu araştırmak için, merak ettikleri şeyleri öğrenmek için kullanması için yönlendirilebilir.*” biçiminde belirtmiştir.

Orkun, akıllı telefonların eğitimde etkili bir biçimde kullanılabilmesi için internet erişiminin yaygınlaştırmasına yönelik önerisini şu sözleriyle belirtmiştir: *“Bence kullanılmamasının en önemli nedeni internet... Benim evimde internet yok, varsa da kotalı ve bu nedenle kontörden gidiyor. Çocukların internet erişimi artarsa uygulamaları kullanımı da artar ve akıllı telefonu eğitimde daha çok insan kullanır.”*

Sosyal bilgiler öğretmen adayları akıllı telefon kullanımına yönelik öğretmenlerin öğrencilere akıllı telefon kullanımına yönelik bilinç kazandırma, videolara ulaşma, görsellere ulaşma, haberlere ulaşma ve öğrencilere araştırma yaptırma konularında bilgilendirmelerini önermişlerdir. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmen adayları sosyal bilgiler dersinde akıllı telefon kullanımına ilişkin internet erişimi yaygınlaştırılmalı ve mobil uygulamalar geliştirilmeli biçiminde öneriler sunmuşlardır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akıllı telefon uygulamalarını günlük yaşamlarında gündemi takip etme, sosyal medyaya erişim, bilgiye ulaşma, bilgi depolama, müzik dinleme, fotoğraf ve video çekme amacıyla kullandıkları ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde Dukic, Chiu ve Lo (2015) araştırmalarında, öğretmen adaylarının akıllı telefon uygulamalarından iletişim kurma, sosyalleşme, haberleri takip etme ve eğlence amacıyla yararlandıklarını belirtmektedir. Al Fawareh (2017), öğretmen adaylarının akıllı telefon kullanımına yönelik yürütmüş olduğu araştırmasında, katılımcıların %89’unun maillerine bakma, %71’inin internette gezinme, %61’inin takvim ve ajanda uygulamalarını kullanma, %53’ünün dersleriyle ilgili ofis yazılımlarını kullanma amacıyla akıllı telefonlarından yararlandıkları sonucunu elde etmiştir. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda öğrencilerin dijital yetkinliğe sahip olmaları ve bilgi iletişim teknolojilerini bilinçli bir şekilde kullanmaları beklenmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Bu nedenle programın uygulayıcısı olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin öncelikle kendilerinin dijital yetkinliğe sahip olması gerekmektedir.

Öğretmen adayları, öğretmen eğitimleri süresince akıllı telefon uygulamalarından araştırma yapmak, not tutmak, eğitimiyle ilgili gelişmeleri takip etmek, ders sunumları hazırlamak, derste harita uygulamalarından yararlanmak amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir. Benzer bulgulara Dukic vd. (2015)’nin araştırmasında da rastlanmaktadır. Araştırmada öğretmen adaylarının akıllı telefonları ders materyallerine ulaşma, veri

tabanlarından kaynak tarama, arkadaşlarıyla ders üzerine tartışma, not alma gibi akademik işler için kullandıkları ifade edilmektedir. Bu bulguların yanı sıra mobil uygulamaların eğitim süreçlerinde özgür öğrenme ortamı sağlama, ilgi çekiciliği ve güdülenmeyi artırma, dersi tekrar etme bakımından işlevsel araçlar olduğu belirtilmektedir (Gündüz, Aydemir, Işıklar, 2011). Ancak Woodcock, Middleton ve Nortcliffe (2012), öğretmen adaylarının sahip oldukları akıllı telefonların öğrenmelerini destekleme açısından ne kadar büyük bir güce sahip olduğunun farkında olmadıklarını ve genel olarak bu amaç için akıllı telefon uygulamaları kurmadıklarını belirlemiştir.

Öğretmen adayları, sosyal bilgiler dersinde akıllı telefon uygulamalarından eğitsel oyunlar, görsellere ulaşma, araştırma yapma ve bilgi paylaşımı yapma amacıyla yararlanılabileceğini vurgulamışlardır. Araştırma bulgularına paralel olarak Kaya (2008), sosyal bilgiler dersinde teknolojik cihazlardan işbirliği ve bilgi paylaşımı amacıyla yararlanılabileceğini ifade ettiği gibi araştırma bulgularından farklı olarak çoklu ortam etkinlikleri gerçekleştirme, internet ve veri tabanlarında araştırma yapma amacıyla da kullanılabileceğini ortaya koymuştur. Çavuş ve Uzunboylu (2009) da benzer biçimde mobil uygulamaların işbirliğine dayalı çalışmayı ve grup etkinliklerini desteklediğini, bunların yanı sıra öğrencilerin sosyalleşmelerine de katkı sağladığını ifade etmektedir. Hicks vd. (2014), iş birliği ile çevrimiçi çalışma, projeler yürütme, öğretmenler ve öğrenciler arasında geribildirim döngüsü kurma bakımından akıllı telefonların sosyal bilgiler eğitiminde önemli olduğunu, ancak sosyal bilgiler dersinde akıllı telefon kullanımından verim alınabilmesi için etkinliklerin programla bağlantısının kurulması gerektiğini belirtmektedir.

Öğretmen adayları, sosyal bilgiler dersi içeriği ile ilgili akıllı telefon uygulamalarının yetersiz olduğunu dile getirmişlerdir. Öğretmen adayları, akıllı telefon uygulamalarının dikkat dağılmasına neden olduğunu, ortaokul öğrencileri tarafından yalnızca eğlence amaçlı kullanıldığını, sosyal ilişkileri zayıflattığını, teknoloji bağımlılığına yol açtığını belirtmişlerdir. Yine benzer bir araştırmada, akıllı telefon uygulamalarının kullanımı sırasında teknik sorunlar yaşanabileceği, bu durumun öğrencilerin motivasyonunu olumsuz etkileyeceği ifade edilmektedir (Ağca ve Bağcı, 2013). Alan yazında akıllı telefon kullanımında yaşanan güçlükler bağlamında araştırma bulgularına ek olarak, akıllı telefonların eğitim süreçlerinde öğrenciler tarafından kopya çekme, sanal zorbalık yapma ve akıllı telefonlarda yer alan dahili kameralar kullanılarak olumsuz görüntüler kaydetme gibi olumsuz davranışlar için de kullanılabileceği belirtilmektedir (Buck, McInnis ve Randolph, 2013).

Öğretmen adayları, sosyal bilgiler eğitimine uygun içeriğe sahip akıllı telefon uygulamalarının derslerde kullanılabileceğini dile getirmişlerdir. Öğretmen adayları, sosyal bilgiler dersinde öğretmenlerin akıllı telefon uygulamalarından etkili bir biçimde yararlanabileceğini vurgulamışlardır.

Sosyal bilgiler dersinin bireylere harita okuryazarlığı, araştırma becerisi, güncel olaylara duyarlılık kazandırma gibi amaçları vardır. Akıllı telefonların sosyal bilgiler dersinin bu amaçlarını gerçekleştirmesine yardımcı olabileceği ve derste öğretim materyali olarak kullanılabileceği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda uygulamaya yönelik ve araştırmaya yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur:

- Sosyal bilgiler dersinde kullanılabilecek akıllı telefon uygulamaları sınırlı sayıda olduğundan, doğrudan ders içeriğine yönelik akıllı telefon uygulamaları geliştirilebilir.
- Akıllı telefon uygulamalarının eğitsel amaçlı kullanımı konusunda öğrenciler bilinçlendirilmelidir.
- Akıllı telefon uygulamalarının sosyal bilgiler dersinde kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri belirlenebilir.
- Sosyal bilgiler dersinde akıllı telefon uygulamalarının kullanıldığı uygulamaya dayalı çalışmalar gerçekleştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Ağca, R. K., & Bağcı, H. (2013). Eğitimde mobil araçların kullanımına yönelik öğrenci görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 295-302.
- Al Fawareh, H. M. (2017). The use and effects of smartphones in higher education. *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, 11(6), 103-111.
- Buck, J. L., McInnis, E., & Randolph, C. (2013). *The new frontier of education: The impact of smartphone technology in the classroom*. American Society for Engineering Education' da sunulan bildiri, Atlanta, GA. Erişim adresi: http://sttechnology.pbworks.com/w/file/attach/67600621/Buck_%25282013%2529_Impacts%2520of%2520Smartphone%2520Technology%2520in%2520the%2520Classroom.pdf. Erişim tarihi: 10.07.2019.

- Creative Commons. (2017). *Raising genius in the mobile era: how to use smartphones & tablets to boost your kid's education*. <https://learninglovers.org/2016/10/30/raising-a-genius-in-the-mobile-era/>. Erişim tarihi: 10.07.2019.
- Çavuş, N., & Uzunboylu, H. (2009). Improving critical thinking skills in mobile learning. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 434-438.
- DELOİTTE. (2018). *Global mobil kullanıcı araştırması*. <https://www2.deloitte.com/tr/tr/pages/about-deloitte/articles/deloitte-global-mobil-kullanci-arastirmasi-2017.html>. Erişim tarihi: 17.07.2019.
- Dukic, Z., Chiu, D., & Lo, P. (2015). How useful are smartphones for learning? Perceptions and practices of Library and Information Science students from Hong Kong and Japan. *Library Hi Tech*, 33(4), 545-561.
- Gülseren, D. (2006). *Mobil iletişim teknolojilerinin öğrenci bilgi sistemlerinde kullanımı ve bir uygulama* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Gündüz, Ş., Aydemir, O., & Işıklar, Ş. (2011). 3G teknolojisi ile geliştirilmiş M-Öğrenme ortamları hakkında öğretim elemanlarının görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 101-113.
- Hicks, D., Lee, J., Berson, M., Bolick, C., & Diem, R. (2014). Guidelines for using technology to prepare social studies teachers. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 14(4), 433-450.
- Kaya, B. (2008). Sosyal bilgiler dersinde teknoloji kullanımı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 189-205.
- LOG. (2019). *Dünyanın en çok satan akıllı telefon markaları (2018 3. Çeyrek raporu)*. <https://www.log.com.tr/dunyanin-en-cok-akilli-telefon-satan-markalari-2018-3-çeyrek-raporu/>. Erişim tarihi: 17.07.2019.
- MEB. (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLEYY_GENEL_YETERLYKLERY.pdf. Erişim tarihi: 17.07.2019.
- MEB. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20B%C4%B0LG>

%C4%B0LER%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf.

Erişim tarihi: 17.07.2019.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2015). *Nitel veri analizi*. (Çev: A. Ersoy ve S. Akbaba Altun). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Özkoçak, Y. (2016). Türkiye’de akıllı telefon kullanıcılarının oyalanma amaçlı tercih ettikleri mobil uygulamalar. *Global Media Journal TR Edition*, 6(12), 106-130.

Talan, T., Aktürka, C., Korkmaz, A., & Gülseçen, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin akıllı telefon kullanımında güvenlik farkındalığı. *IJODE*, 2(1), 61-75.

TÜİK. (2015). *Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması*. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18660>. Erişim tarihi: 17.07.2019.

Ünal, D. P. (2011). *Mobil iletişim araçları ve Eğitim Ar-Ge raporu*. Ankara: MEB Yayınları.

Woodcock, B., Middleton, A., & Nortcliffe, A. (2012). Considering the smartphone learner: Developing innovation to investigate the opportunities for students and their interest. *Student Engagement and Experience Journal*, 1(1), 1-15.

Yıldırım, K., Yaşar, Ö., & Duru, M. (2016). Öğretmen ve öğrenci görüşleri temelinde akıllı telefonların eğitim öğretim ortamlarında kullanılmasının ve etkilerinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim, Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 2(2), 72-84.

Yusufoğlu, Ö. Ş. (2017). Boş zaman faaliyeti olarak akıllı telefonlar ve sosyal yaşam üzerine etkileri: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırması Dergisi*, 6(5), 2414-2434.

EXTENDED ABSTRACT

Information and communication technologies are undergoing rapid and continuous changes. One of these changes is the development of mobile devices and internet technologies and the rapid increase of their use in social life. People prefer to use mobile devices to look at e-mails, access different sources of information, learn lecture notes and schedules, or meet different requirements. Smartphones are the most used mobile devices today. The rapid increase in the number of smartphones and their usage areas, the increase in the number of mobile applications that can be used in educational environments, have led to discussions of the use of smartphones in educational environments. Using smartphones in teaching environments could

make important contributions to bringing the school and social life closer. Smartphones have positive contributions to the educational environment, such as attracting students' interest, providing instant access to information, concretizing abstract concepts, saving time and supporting individual learning.

Social studies is a field of study which is formed by the combination of many different disciplines of social science such as history, geography, sociology, psychology, economics, law, politics, archeology and philosophy. This multidisciplinary structure of the social studies course offers a rich environment and diversity in terms of the use of smartphones. This is because the use of a mobile application can be associated with each social science discipline, and the use of various mobile technologies could be adapted to the whole social studies course. Reports of the societies leading the social studies course such as the National Council for the Social Studies (NCSS) and academic studies in this field indicate that technology will be used more effectively in the field of education and social studies in the coming years.

The widespread use of smartphones in educational environments and the desire of students to use mobile devices more frequently in social studies courses require social studies teachers to renew themselves more technologically and to use mobile technologies in their classes. Social studies teachers can develop themselves professionally regarding mobile technologies and applications. However, they must acquire the necessary knowledge and skills during teacher education. If social studies teachers acquire knowledge and skills during teacher training on mobile technologies and applications, the information revolution, the effects of internet and mobile devices and the expectations of the students who take social studies course, it will contribute to their early years in the profession. When social studies teachers and prospective teachers are not ready for the technological revolution in society, they may be unprepared for the students born in the digital age. This situation may prevent the teachers and prospective teachers from using technological devices such as internet, computers, mobile devices and smartboards effectively during social studies education. In the General Competencies of the Teaching Profession, the technological competencies of the teachers are considered important, and the competencies for the regular use of technological tools are included to support the teaching. In this context, scientific studies on the use of smartphones and mobile applications in social studies courses are needed. It is hoped that the current study will contribute to the mentioned needs of prospective teachers in terms of the purpose of using smartphones in their daily lives and during their undergraduate education, the difficulties they

face during the use of smartphones in social studies course and the suggestions they bring to these difficulties.

The current study aims to answer the following question: “what are the social studies teacher candidates' views on benefiting from the applications used in social studies course on smartphones?”. The study has adopted a qualitative research approach, specifically a phenomenological design. In the phenomenological studies, it is important that the participants have experience of the subject being investigated and that the participants' experience be described in detail. In the present study, the phenomenological design was used because the aim was to present the experiences of social studies teacher candidates from their daily lives and all educational experiences related to smartphone use, and their views and experiences about smartphone use in social studies course in detail. The participants of the study were selected according to the criterion sampling technique, which is a purposive sampling methods. Participants consist of 4th year social studies teacher candidates studying at a state university. The data were collected by semi-structured interview technique. Induction analysis technique was used to analyze the data. As a result of the research, it was found out that teacher candidates used smartphone applications to follow the agenda in their daily lives, to access information and to store information, to listen to music, to take photos and videos. Teacher candidates stated that they used to do research, take notes, follow the developments related to their education, prepare course presentations and benefit from map applications in the course of their teacher training.

Teacher candidates emphasized that smartphone applications can be used in social studies course for educational games, accessing images, doing research and sharing information. Teacher candidates stated that the smartphone applications related to the social studies course content were insufficient. Teacher candidates stated that smartphone applications caused distractions, they were used by middle school students for entertainment purposes only, weakened social relations and caused technology addiction. In the study, it was concluded that teacher candidates emphasized that social studies teachers could benefit from smart phone applications effectively in the social studies course. However, it was concluded that the technical problems that could be experienced during the use of smartphone applications by the teacher in the classroom could negatively affect the motivation of the students. The aim of the social studies course is to provide individuals with map literacy, research skills and sensitivity to current events. It can be said that smartphones are a tool that can directly serve to achieve these aims of social studies course and can be used as teaching material in the course. In line

with the results obtained from the research, practical and research recommendations were made. Accordingly, since there are a limited number of smartphone applications that can be used in social studies courses, smartphone applications can be developed directly for the course content. Students should be informed about the use of smartphone applications for educational purposes. Educational environments do not yet have sufficient technical infrastructure for the use of mobile technologies such as smartphones in the classroom. Therefore, schools should have the appropriate technical infrastructure to use smartphones during the course. Teachers' opinions about the use of smartphone applications in social studies course can be obtained. In the social studies course, application-based research using smartphone applications can be designed.